

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ТАРИФООУТВОРЕННЯ В СИСТЕМІ ТЕПЛОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Стан тарифної політики України протягом багатьох років залишається незмінним та є предметом гострих публічних розглядів. В засобах масової інформації з'являється чимало публікацій щодо зростання тарифів на житлово-комунальні послуги, незадоволеність мешканців та неприпустимість їх подальшого зростання.

Тарифна політика, на сьогодні, не дозволяє забезпечити в повній мірі вимоги чинного законодавства до формування економічно обґрунтованих тарифів на виробництво, транспортування, постачання теплової енергії, про це свідчать наукові праці: Б. І. Адамова, В. Н. Амітана, О. В. Мазурка, В. В. Рибак та інших.

Значною проблемою підприємств тепlopостачання є їх постійна збитковість та зростання дефіциту обігових коштів, що призводить до збільшення кредиторської заборгованості на спожиті енергоносії.

На сьогодні, в багатьох областях спостерігається зменшення обсягів послуг, що надаються, через відключення споживачів від системи централізованого тепlopостачання та установкою ними індивідуальних засобів опалення та гарячого водопостачання. Неврегульоване зменшення обсягів споживання тепла призводить до росту питомих витрат на виробництво і транспортування теплової енергії, що в свою чергу призводить до зростання тарифів.

Причиною росту тарифів є завищені, стосовно собівартості виробництва, тарифи на електроенергію, газ та воду. Тепlopостачальне підприємство не в змозі впливати на тарифи і ціни своїх основних постачальників-монополістів, продукція і послуги яких займають досить велику частку в собівартості теплової енергії [1].

Також, одним із чинників кризової ситуації в тарифній політиці є законодавче розширення та невпорядкованість переліку категорій громадян, яким надаються пільги. На даний час, понад третина населення України має право на пільги.

Таким чином, вдосконалення механізму тарифоутворення в сфері житлово-комунального господарства передбачає реалізацію комплексу організаційно-економічних та технічних заходів.

Механізм тарифоутворення має передбачати зміну тактики формування тарифів від простого підвищення до їх диференціації з урахуванням фактичних обсягів теплоспоживання, енергоємності, якості, надійності, числу годин використання максимуму теплових навантажень окремо по містах, джерелах, норм року.

Одним з важливих напрямків вдосконалення тарифної політики є формування механізму мотивації до енергозбереження, створення стимулів для економії та підвищення енергоефективності паливно-енергетичних ресурсів у споживачів тепла, виробників теплової енергії та інших суб'єктів господарювання.

Здійснення ліквідації перехресного субсидювання повинно проводитись, перш за все шляхом обмеження кола пільгових споживачів, насамперед державних службовців. Як відшкодування витрат на електроенергію для соціально незахищених верств варто запровадити адресну державну допомогу [2].

Запровадження двоставкових тарифів на теплову енергію сприятиме своєчасним розрахункам за спожиті енергоносії [3].

Тарифна політика повинна спрямовуватись на зниження собівартості послуг за рахунок впровадження інноваційних ресурсозберігаючих технологій, матеріалів, обладнання, здатних забезпечити ефективне використання паливно-енергетичних ресурсів, зниження нерациональних витрат, зменшення споживання природного газу.

Вдосконалення тарифної політики в сфері житлово-комунального господарства, передбачає реалізацію цілого комплексу заходів, що дозволить захистити споживачів від

необґрунтованого збільшення тарифів та забезпечить беззбитковість підприємств теплостачання.

Список літератури:

1. Дорошенко В. В. Вдосконалення механізму тарифоутворення в сфері централізованого теплостачання / В. В. Дорошенко / Економіка будівництва і міського господарства. – 2011. – № 1,5-10. С. 5-10.
2. Шевчук В. Р. Удосконалення системи тарифів як необхідна передумова переходу до економічних методів державного регулювання в енергетиці України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.econindustry.org/arhiv/html/2011/st_53_15.pdf
3. Реформування тарифів та реструктуризація комунальних підприємств України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.mdi.org.ua/ukr/library/publ/28_u_2%20st%20Tariff.pdf

Лілія СЕМОТЮК

Тернопільський національний економічний університет

ВДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМВІДНОСИН МСП І БАНКІВ

Наслідки фінансової кризи в різних країнах світу засвідчують, що менш уразлива є економіка в яких сектор малого та середнього підприємництва має значну питому вагу, високі показники розвитку та забезпечений підтримкою держави. За рахунок своїх можливостей МСП створюють своєрідний буфер в економіці країни, що дозволяє встояти в умовах зовнішніх та внутрішніх потрясінь, кризових явищ, адже вони створюють значні надходження до бюджетів всіх рівнів, зберігають та збільшують робочі місця, розробляють та впроваджують прогресивні технології та інновації, які сприяють збільшенню капіталізації економіки.

Як засвідчують статистичні дані НБУ у докризовий період кредитування носило спотворений характер. Вітчизняні банки надавали перевагу у кредитуванні споживчих потреб, допускаючи формальні процедури оцінки потенційних боржників, а кредитування малих і середніх підприємств зосереджувалося на підприємствах торгівлі, будівництва та сфері послуг. А підприємства реального сектору економіки, від яких залежить економічна та фінансова стабільність, не дотримування кредитних ресурсів. Така ситуація обумовлена, перш за все недосконалістю ринкового механізму перерозподілу коштів, відсутністю державного регулювання даного процесу, мотиваційністю малих банків в кредитуванні МСП реального сектору економіки. Слід зазначити, що у після кризовий період відновлюється кредитування банками юридичних осіб. За 2011 рік банківський портфель коштів юридичним особам зріс на 14,9%, при цьому зростання майже повністю відбулося за рахунок короткострокових позик. У 2012 році великі банки починають збільшувати частку ринку, зробивши ставки на консультування позичальників та адаптації до сегменту на сам перед фізичних осіб – підприємців та мікробізнес, роздрібних технологій за рахунок невеликих кредитів на базі скорингових систем.

На думку багатьох економістів, довгострокове кредитування є головним прискорювачем розвитку економіки та одним із індикаторів, ставлення населення до банківської системи. Питома вага довгострокових кредитів у кредитному портфелі вітчизняних банків станом на 01.01.2013 року становила 48,4% (станом на 01.01.2009 р. 64,9%). Це говорить про те, що у банківській системі залишилися проблеми кредитування в т.ч. кредитування малих та середніх підприємств. Потреба розширюючого фінансування малого та середнього підприємництва є визнаною проблемою на міжнародному рівні [1].

Для її вирішення більшість країн із розвинутою ринковою економікою проводять політику кількісного поліпшення, коли разом із низькими відсотковими ставками здійснюється розширення грошової маси в економіці за рахунок операцій центральних банків з цінними паперами та викупом проблемних активів банків. Проте, вище зазначені дії монетарних механізмів послаблюються відсутністю дієвих механізмів направлення коштів в реальний сектор економіки, тобто переважна частина грошової маси зосереджується на фінансових ринках у стимулятивних операціях. Тому, очевидно, проблема розширення